

P O S U D E K

oponenta rigorózní práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Martin Šolc

Název práce: Právní aspekty výzkumu kmenových buněk

Jméno a příjmení oponenta: Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autor předkládá k uznání svou diplomovou práci na dané téma za práci rigorózní. Zvolil vysoce aktuální (a v současné době diskutované) téma výzkumu kmenových buněk a jeho právní zakotvení v českém civilním právu, resp. soukromém právu ovšem s významnými přesahy do práva veřejného. Téma, které právem zasluhuje zvýšenou pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí i několikaletá probíhající diskuse na mezinárodní i evropské úrovni (přínosné jsou v tomto smyslu polemiky kontinentálních právníků s jejich protějšky z oblastí Common Law). Autor v úvodu své práce jasně vymezuje její cíle (právní kontext výzkumu lidských embryonálních i dospělých kmenových buněk) a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Vlastní metody práce a přístupu nejsou v úvodu sice zřetelně naznačeny, ale z práce samotné je patrné, že autor zvolil analytický a komparativní přístup, který vhodně kombinuje s deskripcí a evaluací judikatury (zejména evropské – Evropská komise pro lidská práva a ESLP), aby nakonec dospěl k syntetizujícímu poznatku. V tomto ohledu autor prokázal schopnosti nadhledu nad zákonným textem, projevil velkou znalost aktuální judikatury (zejména zahraniční), kterou kriticky rozebírá a patřičně zobecňuje. Svou prací se dotkl hned několika velmi diskutovaných problémů souvisejících s právním zakotvením problematiky výzkumu kmenových buněk, a to nejen otázky povahy této problematiky (jíž jinak vhodně systematicky zařazuje do kontextu mezinárodněprávního a unijněprávního), ale i otázkám etickým a morálním (včetně analýzy lidského embrya jakožto nositele lidského života – str. 34), přičemž naznačil i širší souvislosti (adultní kmenové buňky, prenatální vývoj, spontánní potraty, interference s právem na život a svobodou vědeckého bádání – str. 84 atp.) a celkovou úlohu Listiny základních práv v kontinentálním systému vůbec. Pozornost věnoval také typologii legislativních přístupů k výzkumu kmenových buněk v českém i evropském měřítku.

2. Logická struktura a členění rigorózní práce:

Text (119 stran včetně úvodu a závěru) je celkově velmi přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinárním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy *de lege ferenda*. Práce je rozdělena do 6 velkých kapitol, kdy první kapitola usiluje o vymezení a základní charakteristiku jednotlivých pojmů, tj. objasňuje biologické aspekty zkoumané problematiky. Druhá kapitola je pak věnována eticko-morálnímu diskursu (ocenitelné jsou kromě jiného i strukturace debaty, shrnutí relevantních argumentů a stanovisek, kupř. Ide, Černý, Singer aj.). Třetí kapitola se celistvě věnuje právní úpravě výzkumu kmenových buněk v mezinárodním právu a analyzuje příslušná ustanovení obou relevantních úmluv. Čtvrtá kapitola se zabývá tímtež ale v právu EU, včetně otázky patentovatelnosti výsledků výzkumů na evropské úrovni. Pátá kapitola představuje vlastní

analýzu české právní úpravy, a to ve všech jejích aktuálních dimenzích (ústavní, občanskoprávní, správní a trestní).

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů (zahraničních i českých), které autor správně uvádí a na konkrétních místech vždy cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je zcela adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje relevantní tituly naší i zahraniční nauky. Lze ocenit, že autor neváhá konfrontovat základní názory české i cizojazyčné doktríny a jejich odlišná stanoviska zasadit do širšího kontextu a opatřit vlastním hodnocením a závěrem.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava rigorózní práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je výborná. V práci jsem neshledal žádných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy *de lege ferenda*)

Práce předkládá řadu podnětných názorů a závěrů. Pracuje s bohatou judikaturou a komentuje mnohá legislativní řešení evropská. Za významný (byť spíše skeptický) pokládám kromě jiného i závěr o tom, že přípravu české právní úpravy neprovázela celospolečenská (odborná i laická) substantivní diskuse a že úprava tedy neodráží společenský konsensus, což je v těchto otázkách mimořádně důležité.

Při ústní obhajobě by se autor mohl blížeji vyjádřit zejména:

- k otázce, proč považujeme za eticky nejproblematictější právě kmenové embryonální buňky?
- jaké argumenty v současném diskursu nejvíce relativizují, resp. problematizují otázku individuality embrya?
- Nenarozený život jako samostatný subjekt práva na život? Pro a proti?
- Co, resp. která legislativní a jiná opatření by v českém kontextu – dle autora – bylo třeba přijmout, aby se dalo hovořit o tzv. permisivním přístupu. Úvahy *de lege ferenda*.

6. Odborná kvalita zpracování tématu rigorózní práce

Práce je po odborné stránce standardní a splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje autorovy výborné znalosti vybrané hmotněprávní problematiky, jakož i souvisejících procesních otázek a celkovou širší orientaci ve zvolených oblastech analyzovaných právních řádů a neshledal jsem v ní žádné zásadní nedostatky.

Závěr:

Předložená práce prokázala autorovu samostatnost při zpracovávání nelehkého tématu s komparativním prvkem, jeho schopnost zorientovat se v zákonné úpravě a doktrínách vybraných států. Práci proto doporučuji k uznání za práci rigorózní a dále k ústní obhajobě s hodnocením **prospěl**.

Rigorózní práci hodnotím stupněm: prospěl.

Datum: 5. 9. 2016

Podpis oponenta rigorózní práce
Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D